Edizione per l'estero — Inozemska izdaja
Leto LXXI Štev. 11 a V Ljubljani, v petek, 15. januarja 1943-XXI Spedizione in abbonamento postale Poštnina plačana v gotovini Prezzo — Cena L 0.80

Naročnina mesečno 18 Lir, za inozemstvo 31.50 Lir - nedeljska izdaja celoletno 34 Lir, za inozemstvo 65 Lir. Ček. rač. Ljubljana 10.650 za naročnino in 10.349 za inserate.
Podružnica: Novo mesto.

SLOVENEC

Abbonamenti: Mese 18 Lire. Estero, mese 31 50 Lire. Edizione domenica, anno 34 Lire. Estero 65 Lire. C. C. P.: Lubiana 10.650 per gli abbonamenti, 10.349 per le inserzioni.
Filiale: Novo mesto.

Izhaja vsak dan zjutraj razen ponedeljka in dneva po prazniku.

Izključna pooblaščenka za oglaševanje italijanskega in tujega izvora: Unione Pubblicità Italiana S. A., Milano.

Uredništvo in uprava: Kopitarjeva 6, Ljubljana.
Redazione, Amministrazione: Kopitarjeva 6, Lubiana.
Telefon 4001—4005.

Concessionaria esclusiva per la pubblicità di provenienza italiana ed estera: Unione Pubblicità Italiana S. A., Milano.

Vojno poročilo št. 964

Izredno letalsko delovanje v Libiji

14 nasprotnih letal sestreljenih
500 letalskih zmag 4. lovskega roja
Več oklepnih vozil uničenih v Tunisu

Glavni Stan Italijanskih Oboroženih Sil objavlja:

Obojestransko letalstvo je bilo včeraj izredno delavno v Libiji, čeprav so ga ovirali peščeni viharji. V pogostih dvobojih so osni lovci zbili 11 nasprotnikovih strojev, in sicer 5 italijanski, 6 pa nemški lovci.

Naš četrti lovski roj je pri teh uspehih uničil dve štirimotorni letali in je tako dosegel svojo 500. zmago. Tri nadaljnja letala je sestrelilo naše in nemško protiletalsko topništvo.

Sovražni bombni napadi na naseljene kraje so povzročili škodo med domačim prebivalstvom; škoda ni velika.

Na tuniškem bojišču so izpodleteli ponovni sovražni napadi, izvedeni s podporo oklepnih oddelkov. Uničena so bila različna oklepna vozila.

Naše letalske skupine so uspešno delovale v zaporednih valovih nad kolonami sovražnih čet ter nad zbirališčih vozil; kakih 10 vozil je bilo zažganih.

Močno so bile tudi bombardirane pristaniške naprave v Alžiru in Boni.

V oporišče se je vrnilo letalo, o katerem je naznanilo vojno poročilo z dne 12. januarja, da manjka.

Hude sovjetske izgube na Kavkazu

Boji se nadaljujejo na Kavkazu, ob Donu in pri Stalingradu ter pri Voronežu in na področju Ladoškega jezera — Dnevni in nočni letalski napad na Anglijo

Hitlerjev glavni stan, 14. jan. Nemško vrhovno poveljstvo objavlja:

Po hudih izgubah, ki jih je sovražnik utrpel prejšnji dan, je danes izvedel v zapadnem Kavkazu samo posamezne napade brez zveze, ki so bili zavrnjeni.

Med Kavkazom in Donom ter na področju Dona so se izjalovili ponovni sovjetski napadi ob izgubi 26 oklepnih voz. Na področju Stalingrada so nemške čete zavrnile močne pehotne in oklepne napade v junako težkih borbah. Letalstvo je posegalo na težiščih bojev na kopnem.

Sovražni napadi jugovzhodno od Voroneža proti nemškim in madžarskim četam so se zrušili.

Borbe jugovzhodno od Ilmenskega jezera in na področju Ladoškega jezera trajajo dalje.

V Libiji so nemški in italijanski lovci pri dveh nemških izgubah sestrelili 11 letal, protiletalsko topništvo pa še tri letala.

Ponovni sunki sovražnih sil v Tunisu so bili zavrnjeni. Oddelki nemškega in italijanskega letalstva so razkropili kolone za dovoz in zbirališča sovražnih čet. Tudi letalstvu v letalskih oporiščih so bila povzročena znatna opustošenja.

Pri dnevnih poletih angleških letalskih oddelkov nad zasedenim zapadnim ozemljem je bilo sestreljenih 5, na področju Severnega morja pa 2 sovražni letali.

V poznih večernih urah so angleška letala napadla zapadno Nemčijo, predvsem mesto Essen. Prebivalstvo je imelo izgube. Nastala je pretežno škoda na poslopjih. Nočni lovci in protiletalsko topništvo so sestrelili pet letal.

Nemška bojna letala so napadla podnevi naprave na angleški jugovzhodni obali, ponoči pa mestno in ladjedelniško področje Sunderlanda. Opaziti je bilo obsežne požare.

Berlin, 14. januarja. AS. Iz pristojnih virov se je izvedelo, da so Sovjeti začeli z novo vrsto napadov, ki naj bi se pridružili dosedanjim sovjetskim ofenzivam. Rusi so prešli v glavnem na dveh mestih v napad na zavezniške postojanke.

Prva ofenziva se je začela južno od Voroneža, kjer se nahajajo nemški in madžarski oddelki. Takoj je treba povedati, da kakor v drugih primerih, tudi tokrat obramba ni bila presenečena in ne pripravljena. Obveščevalna služba ter ogledniško letalstvo sta pravočasno opozorila poveljstvo tega odseka in mu sporočila, da se sovražnik zbira na tem odseku. Po drugi strani pa se je zadnje tedne tukaj pomnožilo sovjetsko ogledniško delovanje, ker so ruski ogledniški oddelki imeli nalogo sondirati nasprotne sile ter poiskati slabe točke v njihovi obrambi. Sovjetski nameni so končno postali popolnoma jasni včeraj, ko je začelo njihovo topništvo bruhati močan ogenj, istočasno pa so začela napadati tudi letala. S tem se je brezdvomno začela priprava za veliko ofenzivo. Proti poldnevu je sovražnik res začel napadati z velikimi pehotnimi in oklepnimi silami.

Drugo torišče sovjetske ofenzive je južno od Ladoškega jezera, kjer Nemci oblegajo Leeningrad, odkoder se njihov obroč razteza proti Ladoškemu jezeru in proti Schlüsselburgu. Sovjeti bi tukaj radi napredovali proti Volhovu ter strli obroč okoli Petrograda, ki je že 15 mesecev oblegan.

Berlin, 14. januarja. AS. Vojaški sodelavec lista »Zwölfuhrblatt« komentira razvoj vojaških dogodkov na južnem odseku vzhodnega bojišča ter poudarja, da so Rusi po zadnjih napadih na stalingrajskem bojišču, kakor tudi pri Voronežu, kjer se prav nič niso ozirali na neizmerne izgube, začeli izvajati nove napade z zelo številnimi silami. Nemška obramba je vzdržala pred koncentričnimi napadi nasprotnega topništva, zlomila prve valove sovražnih napadov, nato pa prešla v protinapad in odbila Sovjete na tiste postojanke, iz katerih so prišli. Izvedelo se je, da so sovjetske izgube pri Stalingradu ter na južnem odseku vzhodnega bojišča ogromne in Sovjeti so morali preiti iz napada v obrambo, da so lahko obdržali vsaj nekaj najvažnejših postojank, iz katerih so začeli napadati. K odločilnim uspehom nemških obrambnih nastopov so mnogo pripomogli nemški protitankovski topovi na bojišču med Volgom in Donom. Ena sama nemška topovska baterija je v štiridesetih urah sestrelila 79 sovjetskih letal ter uničila 126 sovjetskih oklepnih vozil. Od začetka bojev v Rusiji pa do danes je neka nemška divizija uničila skupno 820 tankov ter 588 sovražnih letal.

Junaški planinci divizije »Julija«

Berlin, 14. januarja. AS. Neki nemški vojni dopisnik popisuje delovanje italijanskih planincev v diviziji »Julija« ter hvali njihovo junaštvo in trda tveganja, s katerimi vsak dan odbijajo nasprotnika ob ledenem Donu. Treba je imeti res železen nasip, ali bolje rečeno jekleno srce, dodaja časnikar za tako trdno obrambo teh 100 kilometrov vzhodnega bojišča. Kakšna je razlika med domačimi Alpami ter med donskimi pokrajinami! Vsekako pa vojaštvo iz »Julije« trdo drži in se bije kakor delajo le junaki. Dopisnik nato našteva preizkušnje, katere je divizija »Julija« že prestala v Albaniji in Grčiji, nato pa povzdiguje odpor teh planincev proti velikim skupinam sovjetskih težkih in najtežjih tankov, ki se zaletujejo v njihove bojne vrste, kjer leži danes že zakopana velika množica padlih Sovjetov. Dopisnik končuje svoje poročilo s popisom nevšečnosti in neugodnosti majhne ruske vasi za pobočjem bojne črte ob višinah donskega brega, kjer lahko biva v revnih kočah 15 do 20 mož in zatrjuje, da pod robato zunanjostjo planincev iz divizije »Julija« bije srce pogumnega vojaka, zaupajočega vase in v zmago. Vsak planinec nosi v svojem srcu svoj pravi svet, za katerega se bori z nami.

Junaška posadka v Velikih Lukih

Odbijala je napade 10 sovjetskih divizij in 14 brigad

Berlin, 14. januarja. AS. Boljševiki so podvzeli iniciativo v zahodnem Kavkazu. Včeraj se je očividno pokazalo, da bi radi vdrli v gorate postojanke, ki jih branijo Nemci in Romuni. Začetni napadi niso rodili nikakega uspeha, pač pa so imeli boljševiki velike izgube. Poročila iz vzhodnega bojišča pravijo, da eimajo Sovjeti na razpolago še dokaj močna sredstva. V Berlinu to priznavajo, pripominjajo pa, da bodo nemške sile povsod strle vse sovražne poskuse. V potrdilo tega služi en sam vzgled, primer pri Velikih Lukih. V tem emstu, ležečem na progi Riga—Kalinin, je nemška posadka, obsegajoča manj kakor eno divizijo, ni popustila proti sovjetski premoči, saj so jo napadali z 10 pehotnimi divizijami, 8 oklepnimi brigamadi ter s 6 mešanimi brigadami, poslužujoč divjega bombardiranja iz stotin topov in letal. Ker je bil sovražnik v takšni premoči, so se morali branilci umakniti v mesto. Pozneje pa se je položaj spremnil v rusko škodo. Posadka je dobila pomoč po zraku, prešla v protinapad in včerajšnje nemško vojno poročilo je že lahko objavilo, da se branilci branijo z junaškim pogumom in da napreduje napad za njihovo osvoboditev.

Hitler sprejel maršala Antonesca

Berlin, 14. jan. AS: Dne 13. januarja je Hitler sprejel v svojem glavnem stanu romunskega državnega poglavarja maršala Antonesca. Pri sprejemu sta bila navzoča tudi nemški zunanji minister von Ribbentrop ter podpredsednik romunske vlade profesor Mihael Antonescu. Sestanek je potekel v ozračju prijateljstva in vojnega bratstva med Nemčijo in Romunijo. Udeležili so se ga tudi general Jodl, z romunske strani pa vojni minister general Dobre, načelnik romunskega glavnega stana general Stolfa in drugi. Razgovarjali so se o vprašanjih, ki se nanašajo na vojskovanje obeh narodov ter sprejeli trden sklep, nadaljevati vojno proti skupnemu sovražniku do popolne zmage. Ugotovili so, da njihova naziranja, ki se nanašajo na nadaljevanje vojne na vojaškem, političnem in gospodarskem polju povsem soglašajo.

Gospodarskim razgovorom sta prisostvovala tudi nemški minister za narodno gospodarstvo ter pooblaščeni minister Clodius.

Po opravljenem obisku pri Hitlerju sta maršal Antonescu in prof. Antonescu obiskala nemškega zunanjega ministra Ribbentropa.

Berlin, 14. jan. AS: Tukajšnji tisk se bavi z obiskom maršala Antonesca v Hitlerjevem glavnem stanu ter na prvem mestu poudarja prisrčno ozračje, v katerem so potekali pogovori v popolnem soglasju vseh pogledov. »Völkischer Beobachter« zatrjuje, da skupno prelita kri obeh narodov na bojnem polju ter skupnost idealov ter ciljev, ki vežejo Romunijo in Nemčijo, tvori nerazdružljivo vez med obema narodoma. Žrtve romunskega naroda, poudarja list, bodo kmalu rodile otipljive sadove pri skupnem delu za reorganizacijo Evrope. »Börsen Zeitung« piše, da so cilji ter načela romunskega naroda enaki geslu osnih sil, ki je: trdna odločenost za nadaljevanje vojne proti skupnemu sovražniku do končne zmage. »Zvölf Uhr Blatt« poveličuje brezpogojno sodelovanje Romunije bodisi na vojaškem, bodisi na gospogarskem področju in pravi, da Nemčija postavlja proti fantastičnim načrtom in propagandnemu sovražnemu govoričenju svojo trdno realno politiko.

Nova Vančingvejeva vlada

Nangking, 14. januarja. AS. Da bi se lažje rešila vsa vprašanja, ki so se odprla z vstopom narodne Kitajske v vojno proti Združenim državam in Angliji, je vrhovni kitajski narodni obrambni svet na svojem zasedanju sklenil spremeniti strukturo sedanje vlade. Izvršna oblast bo postavljena na nove temelje. Vančingvei je sklenil ustanoviti tri nova ministrstva: ministrstvo za socialno blaginjo, ministrstvo za prehrano ter ministrstvo za gradnje. Člani nove vlade so: predsednik Vančingvei, predsednik Čuluhaj, notranji minister Čenčun, zunanji minister Kumini, finančni minister Čulohaj, minister za narodno vzgojo Lishunguov, pravosodni minister Loučungčang, trgovinski minister Meisoping, propagandni minister Limpošeng, minister brez listnice Čao-Tusung, minister za socialno blaginjo Ting-Motsun, minister za prehrano Kupačej in gradbeni minister Čenčuhuej. Imenovan je bil tudi generalni tajnik ter dva pomožna generalna tajnika.

Naloga osnih podmornic . . .

Buenos Aires, 14. januarja. AS. Roosevelt je dejal v spomenici ameriškim kmetovalcem naslednje: Naše živilske zaloge zginjajo v svetu. Zato v Avstraliji, Novi Zelandiji, Južni Afriki ter v obeh Amerikah ne smemo več zapravljati živil. Združeni narodi dajejo svoje živilske zaloge skupno na razpolago tja, ker so najbolj potrebne. Kanada pošilja sir in druga živila v Anglijo. Avstralija in Nova Zelandija dobavljati živila ameriškim vojakom na svojih področjih. Živila latinske Amerike se pošiljajo v Anglijo. Vsaka država med združenimi narodi, ki predelujejo živež, mora vršiti svojo posebno nalogo. Če je treba, izpolnijo tudi osne podmornice svojo nalogo.

Baltske države proti sovjetizaciji

Lugano, 14. jan. AS: Paul Gentizzon objavlja v dopisu, ki ga je prinesel »Corriere del Tizino« pod naslovom: »Sovjeti in baltiške države« zanimive podatke o nezadovoljstvu, ki ga je povzročila po sovjetski zasedbi na vseh poljih državnega udejstvovanja v baltskih državah uvedba marksističnega evangelija. Iz tega se da izvesti samo en sklep: boljševiški namen je, presaditi sovjetski sistem na zahod. Kar se je zgodilo v Rigi, bi se v primeru boljševiške zmage zgodilo v Madridu, Bruslju in Bernu. V sovjetskem sistemu bi bile uničene in sovjetizirane vse domače ustanove, tradicije, navade, običaji, zakoni in vera.

Nove aretacije v Alžiru

Stockholm, 14. jan. AS. Iz Londona poročajo, da so bile v zvezi s preiskavo o Darlanovem umoru izvedene v Alžiru nove aretacije, kar je imelo neugoden vtis v angleških krogih, ker gre za osebe, za katere so želeli, da se jih ne bi dotaknili. V Londonu poudarjajo, da je v teku preiskava, ki je odkrila značaj vedno večjega protiangleškega razpoloženja. Londonski krogi zatrjujejo, da bi se v Afriki radi rešili degaullovcev in dali udarec Angliji. Številni angleški listi zahtevajo takojšnjo intervencijo angleške vlade.

Vatikansko mesto, 14. januarja. AS. Sv. oče je sprejel pariškega nadškofa kardinala Suharda.

Razmerje med Italijo in Francijo

Berlin, 14. jan. AS. »Lokal Anzeiger« je danes zjutraj objavil članek o zadržanju fašistične Italije do Francije. Časnikar objektivno popisuje razmerje med Francijo in Italijo do neposrednega začetka vojne, povzema glavne zgodovinske dogodke, popisuje njihov bistveni značaj, ki je imel lažisentimentalno obliko takozvane neločljive »latinske sestre«. To napačno in smešno pojmovanje bratstva, ta magična beseda pariške propagande — pripominja časnikar — je v zgodovini italijanskega naroda nevralizirala patriotsko in politično čustvo Italijanov pri uresničevanju pravih narodnih koristi in moral je vstati fašizem, da je narodu odprl oči tudi v razmerju do »latinske sestre« in Italijani so morali končno doživeti francosko katastrofo leta 1940, da so končno razumeli, da je Francija zdaj doživela naravne posledice napačnega političnozgodovinskega stališča, ki ga je imela predvsem do Italije. Nato je časnikar navedel celo vrsto epizod in dogodkov, katerih žrtev je bila Italija pred prihodom fašizma od francoske psevdokulture in naštel vrsto fašističnih piscev in časnikarjev, ki so z dokumentaričnimi deli ter z nedvomnimi dokazi izbrisali to fatomorgano iz duha včerajšnjih Italijanov. Na koncu pravi, da je etika, ki danes navdihuje Italijo, zelo oddaljena od zločinskih vab tega »latinskega bratstva« in Italija koraka danes stvarno svoji bodočnosti nasproti.

Rusija in Anglija v tekmi za ameriško pomoč

Monakovo, 14. januarja. AS. Posebni dopisnik lista »Münchener Neuste Nachrichten« poroča iz Stockholma svojemu listu zanimive podrobnosti o zanimivi tekmi med Sovjetsko Rusijo in Anglijo, ki bi si radi v Washingtonu zagotovili prvenstvo pri pošiljanju vojnega gradiva. Izredne ruske tankovske izgube v letošnji zimski ofenzivi so dale Litvinovu znova povod, da se je podal v Belo hišo in zahteval pri Rooseveltu za svojo državo prednost pri dobavljanju vojnega gradiva. Kakor se zdi, mu je predsednik to obljubil. Zgodovina tega trenja med Sovjeti in Angleži je zelo razgibana že od poletja 1941, ko je Churchill dosegel v Ameriki to prednost za angleški bližnji vzhod. Churchillova zmaga pa ni bila dolga, ker so ameriški vrhovni poveljniki zahtevali vojno gradivo za svojo lastno armado, ki so jo začeli organizirati. Danes pa Sovjeti zahtevajo prednost, toda med Rooseveltovimi obljubami, ter med njihovo uresničitvijo, med vojnim gradivom v ameriških pristaniščih ter med prihodom tega gradiva v ruska pristanišča mora preteči mnogo vode. V Združenih državah se tudi mnogi boje, da je pošiljanje gradiva Sovjetom na račun drugih bojišč prazna žrtev. Kajti nihče še danes ne ve, kaj bo sovjetska ofenziva dosegla. Eno je gotovo: Moskva je danes izigrala vse ter igra za vse z neizmernimi človeškimi in gmotnimi žrtvami.

Poslanik Lequio umrl

Rim, 14. januarja. AS. V Rimu je umrl italijanski poslanik v Madridu Eksc. Francesco Lequio, pl. Assaba. Bil je rojen v Rimu 2. aprila 1892. V svetovni vojni se je boril kot topniški poročnik prostovoljec ter je bil odlikovan z bronasto kolajno za zasluge ter z zaslužnim križcem.

Minister Košak v Berlinu

Zagreb, 14. jan. AS: Na povabilo nemškega finančnega ministra je hrvatski finančni minister Košak odpotoval v Berlin v spremstvu guvernerja Narodne banke ter gospodarskih strokovnjakov.

Marokanci se nočejo boriti za Amerikance

Tanger, 14. januarja. AS. Severnoameriški poskus, ustanoviti v francoskem Maroku armado iz maroških domačinov, ovira nele sovražno razpoloženje prebivalstva, marveč tudi odločen odpor sultana ter paše Marakež El Glaonija. Zato je bil obvezni nabor omejen le na Francoze. Nekatera domača plemena so se umaknila v neobljudene predele, odkoder napadajo Amerikance. Bilo je več spopadov, pri katerih je mnogo orožja in streliva padlo v arabske roke.

Čile proti prekinitvi zvez z osjo

Santiago del Chile, 14. jan. AS: Ves tisk objavlja z velikimi naslovi manifest bivšega predsednika Alessandra proti prekinitvi diplomatskih odnošajev z državami trojne zveze. Alessandri se sklicuje na svoje prejšnje panameriško delovanje, nato pa pravi da je po dolgem premišljanju prepričan, da bi slavna preteklost države Čile, njena sedanjost in bodočnost trpela zaradi očitka, da je prekinila odnošaje brez resnih vzrokov. Javnost je opozoril na sklep senata z dne 2. junija 1942, na podlagi katerega je vlada izjavila, da bo ostala zvesta ameriški kontinentalni solidarnosti, da bo nadaljevala politiko čuječnosti ter poudarila, da bi le novi dogodki lahko vplivali na njeno sedanje mednarodno stališče.

Usoda romunskega zlata v Rusiji

Bukarešta, 14. jan. AS: V zvezi s poročilom, da so Združene države kupile od Sovjetske Rusije za 63 milij. dolarjev zlata, piše list »Porunka Breemij«, da bi med tem zlatom utegnilo biti tudi romunsko zlato, kateremu se Romuni niso odrekli. List omenja, da sovjetska vlada romunski vladi ni hotela vrniti kronskih draguljev, zlate zaloge romunske države banke in drugih vrednosti, ki so bile med prejšnjo svetovno vojno spravljene v carskih državnih blagajnah med leti 1914—18 in ki so v tedanji dobi bili vredni 7 milijonov zlatov.

Velik sneg v Romuniji

Bukarešta, 14. jan. AS: Zadnje tri dni je na Romunskem neprestano snežilo in zapadla je tolikšen sneg, kakršnega že pol stoletja ne pomnijo. V dveh dneh je bil promet na raznih mestih prekinjen. V Bukarešti so šolske počitnice podaljšane.

Zahvala Nj. Vel. Kraljice in Cesarice

Visoki komisar je dobil naslednji odgovor na svoj vdanostni brzojav, ki ga je poslal Nj. Vel. Kraljici in Cesarici za njen rojstni dan: »Vsem ter prebivalstvu se najlepše zahvaljuje Nj. Vel. Kraljica in Cesarica za vljudne izraze, ki so bili z veseljem sprejeti. — Dvorna dama markiza Rina Leonarditi di Villacortese.«

Visoki komisar proučil ureditev javnih zaklonišč

Ljubljana, 14. januarja.

Včeraj ob 16 je Visoki komisar v vladni palači predsedoval sestanku, katerega so se udeležili viceprefekt dr. David, kvestor dr. Ravelli, podžupan dr. Tranchida, inšpektor za tehnična dela inž. Farina, inšpektor za protiletalsko zaščito polk. Tombolan, predsednik pokrajinske zveze industrijcev g. Heinricher in dr. Grasseli od občine ter drugi uradniki Visokega komisariata.

Na sestanku so proučili položaj javnih zaklonišč v zvezi z njihovo takojšnjo ureditvijo.

Visoki Komisar je podal navodila za takojšnjo ureditev že obstoječih zaklonišč; za opremo v javna zaklonišča prostorov, ki so za to primerni; za zgraditev drugih javnih zaklonišč v glavnem mestu in za ureditev zaklonišč v gledališčih in javnih gledaliških dvoranah, pri industrijskih podjetjih in tvrdkah, v šolah in zavodih ter pri državnih upravnih poslopjih in drugih družbah, ki so od nje odvisne.

Razdeljevanje petroleja

Ljubljanski mestni preskrbovalni urad prične z nakazovanjem petroleja za mesec januar prihodnji ponedeljek 18. t. m. tako, da pridejo v ponedeljek na vrsto upravičenci z začetnicami priimka A—F, v torek 19. G—J, v sredo 20. K—O, v četrtek 21. P—T, v petek 22. U—Ž in v soboto 23. zamudniki.

Urad bo nakaznice za petrolej delil upravičencem vsak dan od 8 do 11 in od 15 do 17 razen ob sobotah popoldne, ker urad ne posluje. Upravičenci naj se natanko ravnajo po tem razporedu, da ne bo zmede in nepotrebnih potov, vse pa opozarjamo, naj pridejo po nakaznice v sobo št. 1 v I. nadstropju Mahrove hiše na Krekovem trgu št. 10.

•

Italijanske dobave preje Romuniji. Na osnovi gospodarskega sporazuma z Romunijo bo Italija dobavila Romuniji 3250 ton preje iz celulozne volne, 1500 mešane bombažne preje, to vigogne-preja, 870 ton razne svilene preje, 650 debele in tanke lanene in konopljine preje in 1000 lomljene konoplje.

Iz hrvatske industrije. Prva hrvatsko-slavonska tvornica sladkorja v Osjeku izkazuje za lansko leto pri glavnici 30.8 milij. kun čistega dobička 2,807.000 kun obenem s prenosom iz prejšnjega leta vred. — Lanena industrija Osjek je lani zvišala glavnico od 6.5 na 12 milij. kun, čisti dobiček pa je lani ostal v primeri z letom 1940 skoraj neizpremenjen, na 1,446.000 kun. Produkcija je ostala na predvojni višini.

Seja novega Prehranjevalnega odbora

Ljubljana, 14. jan.

Te dni je ljubljanski župan general Rupnik sklical novi občinski odbor, ki je bil na njegov predlog imenovan od Visokega komisarja. Odbor sestavljajo: polkovnik Viktor Andrejka, Maks Dolničar, lastnik kavarne, advokat dr. Jože Hacin, August Jenko, Josip Krek, primarij dr. Valentin Meršol ter profesor Franc Sič.

Župan je pozdravil novi odbor ter dal navodila za delovanje, ki ga bo odbor moral razviti in ki je velike važnosti za prebivalstvo. Naslovil je globoko zahvalo na Visokega komisarja zaradi skrbi, ki jo posveča vsem vprašanjem, ki se nanašajo na prehrano. Potem je govoril o sedanjem položaju in o vprašanjih, ki posledično nastajajo na področju prehrane. Župan se je obrnil na delavnost in razumno sodelovanje odbora, da bi naloge, ki so odboru poverjene, bile čim hitreje in ugodneje rešene v prid prebivalstva in mesta.

Župan se je poleg tega iskreno zahvalil vsem, ki so sodelovali na prehranjevalnem področju, pri dobavah, pri nadzorstvu cen. Še posebej pa se je zahvalil osebju prehranjevalnega urada za izvršeno delo ter omenil, da je tudi na tem odseku našlo dela in zaslužka precej brezposelnih. Načelnik prehranjevalnega urada dr. Ivo Frelich je nato podal obširen referat o izvršenem delu ter prikazal odboru organizacijo urada, ki je razdeljen na sledeče odseke in pododseke:

1. **blagovni odsek** ki prevzema vse blago, likvidira račune dobav in nadzoruje skladišča;

2. **odsek za razdeljevanje živilskih nakaznic** vsak mesec napiše vse živilske nakaznice in jih dostavi na dom. Pri pisanju živilskih nakaznic se osebje poslužuje **kartoteke družinskih glavarjev**, ki je urejena po abecedenem redu vseh ulic v občini. Zaradi evidence in kontrole ima pa urad tudi še posebno **kartoteko vseh ljubljanskih potrošnikov**. Pri vsakem potrošniku je vpisano, če je morda pridelovalec, če ima morda zalogo racioniranih živil, če ima molzno kravo ali če se je s klanjem prašiča založil z mastjo;

3. **Oblačilni odsek** vodi vse posle v zvezi z osebnimi oblačilnimi nakaznicami, kakor tudi s posebnimi nabavnimi nakaznicami novoporočencev in novorojencev;

4. **Bolniški odsek** deli bolnikom posebna nakazila na podlagi bolniških spričeval, ki jih potrjuje mestni fizikat ali pokrajinski zdravnik;

5. **Odsek za kurivo** upravlja vse posle zlasti pri preskrbi z drvmi;

6. **Računovodstvo tvorijo** likvidatura, blagajna in knjigovodstvo;

7. **Pododsek za nakazovanje blaga gostinskim obratom** deli tem obratom nakazila za nabavo racioniranih predmetov po predložitvi ustrezajočega števila odrezkov živilskih nakaznic;

8. **Pododsek za posebna nakazila** deli posebne dodatke k osnovnim živilskim nakaznicam raznim zavodom, šolskim kuhinjam, organom javne varnosti, finančni straži, milici za državno varnost, konzulatom, poklicnim gasilcem, krvodajalcem;

9. **Pododsek za meso** daje upravičencem posebne mesarske knjižice, da dobe meso pri mesarjih;

10. **Pododsek za petrolej** deli petrolej upravičencem, ki se izkažejo s potrdilom mestne elektrarne, da nimajo električne razsvetljave.

Do 16. decembra je Prevod prevzel vsa skladišča racioniranih živil in z njimi tudi odsek za nakazovanje moke, riža in testenin ter odsek za nakazovanje maščob, sladkorja, mila in drugih racioniranil živil. Na ta način so ostala mestnemu preskrbovalnemu uradu samo **skladišča za drva.**

Urad ima tudi svoj **protokol** in svojo **registraturo.**

Mestni preskrbovalni urad nastopa kot preskrbovalno oblastvo I. stopnje, obenem pa na drugi strani tudi kot trgovsko podjetje. **Ta urad se sam vzdržuje**, ker občina plačuje samo pragmatično uslužbenstvo in daje nekatere prostore, razsvetljavo, kurjavo in navadne pisarniške potrebščine.

Urad zaposluje 33 pragmatičnih uslužbencev, 102 začasna uslužbenca in 19 začasnih delavcev. Teh 154 uslužbencev pa opravlja intenzivno delo, ki je razvidno iz sledečih podatkov:

Mestni preskrbovalni urad je tekom lanskega leta protokoliral 24 430 spisov. V tej dobi je bilo napisanih in na dom dostavljenih **1,140.409 osnovnih živilskih nakaznic.**

Nakaznic za dodatke ročnim delavcem je bilo 137.597, za težke delavce 77.024, in za najtežje delavce 596 takih nakaznic.

Sladkor za otroke so upravičenci dobili na 125.558 nakaznic, odrezkov A je bilo 3.695, odrezkov B 6.505 in odrezkov C za mladino je bilo razdeljenih 11.997, poleg vseh teh nakaznic pa še 80.816 nakaznic za krompir.

Za čas od 1. novembra 1942 do 31. decembra 1943 je urad razdelil še 82.977 oblačilnih nakaznic, 3.060 za zavode, 4.963 posebnih nakazil, 3.225 nakaznic za petrolej, 15.170 tiskanih naskaznic za kurivo, 1.205 nakazil za kurivo, 16.907 nakazil za bolnike, 2.575 nakazil za meso.

Pri nadrobni prodaji drv in premoga v pomladanskih in poletnih mesecih je bilo razdeljenih 11.706 nakaznic za drva.

Blagovni promet izkazuje velikanske številke in dosega vrednost 45 milijonov lir.

Pri vsem tem se je pa vodstvo z uslužbenstvom, kolikor je bilo največ mogoče, trudilo, da olajša in čim najbolj skrči težave in nevšečnosti, ki so zvezane z razdeljevanjem racioniranega blaga. Trudilo se je, da bi konzumenti dobili živilske nakaznice vsaj že zadnjega v mesecu, prav tako si je pa prizadevalo, da so bili trgovci založeni z racioniranimi živili vsaj že prvega v mesecu. Če temu ni bilo tako, največkraj ni bila krivda v mestnem preskrbovalnem uradu. Tehnična stran razdeljevanja živilskih nakaznic se večkrat spreminja, večkrat so se spremenili tudi upravičenci, posamezni obroki, vrste živilskih nakaznic itd. Vse to je bilo treba takoj spraviti v red, navadno zadnje dni meseca. Neštetokrat je bilo treba napeti res vse sile ter delati dolgo čez uradne ure, da je bilo delo opravljeno o pravem času. Dosti je morda takih, ki tega ne vedo ali nočejo vedeti ter uslužbenstvo mestnega preskrbovalnega urada dolže malomarnosti prav po krivem. Uvideven in razsoden človek bo gotovo smatral za upravičljivo, če se med nad poldrugim milijonom živilskih nakaznic napravi nekaj pomot. Tako naj pa te suhe številke prepričajo prebivalstvo, kako ogromno delo mora zmagovati mestni preskrbovalni urad in zato naj se občinstvo tudi nikar ne razburja in po krivem vestnemu in večkrat preobremenjenemu uslužbenstvu ne očita malomarnosti zaradi redkih pomot.

Odkar je Prevod prevzel razdeljevanje živil in skladišča, bo mestni perskrbovalni urad predvsem skrbel, da bodo o pravem času dostavljene vse nakaznice ter bodo vsi upravičenci dobili tudi dosti drv.

Osebje je storilo svojo dolžnost ter naredilo vse, da nobena pomanjkljivost ni zaustavila pravilnega poteka razdeljevanja. Vedno je skušalo premostiti nujne ovire ter izločiti počasnost ali pozabljivost. Nihče ne more tajiti kako je to delo težko, zlasti če pomisli, da je prehranjevalni urad razdelil več kot poldrug milijon živilskih kart.

Referent je nato opozoril na glavne racionirane vrste ter na tipe živilskih kart, nakar je dal komisiji nekatera pojasnila, ki so se nanašala na razdeljevanje krompirja, mesa in mleka ter pri tem namignil na tekoče ukrepe in potrebe. Posebno pažnjo je posvetil vprašanju razdeljevanja drv. Pri tem so se zlasti poudarile zasluge Gozdne milice.

Referat dr. Freliha je bil nato odobren. Odbor je dr. Frelihu in njegovim sodelavcem izrazil čestitke za izvršeno delo in za dosežene uspehe.

O posameznih točkah iz referata so govorili polkovnik Andrejka, dr. Meršol g. Dolničar ter prof. Sič.

Župan je nato zaključil debato ter dal navodila za čimprejšnjo razdelitev drv, zlasti je opozoril odbor na to, da je treba pomagati karitativnim ustanovam.

Befana pri gasilcih

Ob priliki Befane je bila prirejena simpatična prireditev tudi v vojašnici gasilcev, kjer so bili razdeljeni darovi in je bil prisotnim pojasnjen pomen te prireditve. Prireditvi je prisostvoval predsednik upravnega odbora gasilcev podprefekt comm. David in ostale osebnosti.

Dar za pomožno akcijo

Delniška družba »Saturnus« je z namenom prispevati k obsežni podporni delavnosti Podpornega zavoda poslala Visokemu komisarju znesek 15.000 lir, za katerega se je Visoki komisar zahvalil.

Davčne olajšave za najširše sloje

Pred dnevi smo objavili vest o carinskih in davčnih olajšavah, ki jih je uveljavil Visoki komisar za številne predmete, ki jih je smatrati za nujno potrebne in ki so več ali manj merodajni za vzdrževanje visoke ravni cen.

Uveljavljajoči se ukrepi imajo za glavni cilj, olajšati življenjske pogoje veliki skupini oseb, ki razpolagajo z razmeroma zelo omejenimi sredstvi in za katere pomeni tudi najmanjše zvišanje cen težak udarec.

Kot smo dejali, vsebujejo ukrepi izpremembe pri uvoznih carinskih dajatvah in v celoti obravnavajo ves carinsko-davčni sistem, ki se bo po potrebnih izpremembah in po onih izpremembah, ki jih bo postopno pokazala praksa, prilagodil sistemu, ki je v veljavi v Kraljevini in v mestih, ki so v istem razredu kot Ljubljana.

Ko smo govorili o teh dajatvah, smo že omenili, da se dogaja v Ljubljani nasprotno temu, kar se dogaja v drugih mestih Kraljevine, t. j. da je mestna občina ljubljanska pobirala svoje davščine od skoraj vsega uvoza, kar ga je prišlo na trg, in sploh mestna tržišča.

Znano pa je, da so v ostalih italijanskih pokrajinah občinske davščine omejene točno na zelo majhno število vrst blaga, med katerimi so samo sveže in soljeno meso, alkoholne pijače, konzervirane ribe, nekatere vrste slaščič, plin za razsvetljavo in električni tok, gradbeni material, pohištvo, parfumerije, fina mila in krzno. Davščina se odmerja po potrošnji in po slojih, katerim je namenjeno blago, da bi na ta način omogočile nakupe manj premožnim.

Po tem kratkem seznamu predmetov, ki so podvrženi občinskim dajatvam v ostalih krajih Kraljevine, bi bilo nemogoče objaviti seznam takih predmetov za Ljubljano, za kar bi potrebovali vsaj nekaj strani v listu.

Revizija občinskih uvoznin in trošarin za najbolj važne predmete bo povzročila izpad dohodkov za okoli štiri in pol milijona lir, kot smo že napisali, kar pomeni z drugimi besedami, da bodo ti štirje in pol milijoni lir prišli v korist vsemu prebivalstvu mesta, zlasti pa onim družinam, pri katerih gospodinjstvu imajo tudi že centezimi svojo vrednost. To seveda ne pomeni, da je bilo treba za tak sistem obtoževati občino, temveč je bil odgovoren za to splošni veljavni sistem v Jugoslaviji, ki je povzročal tako obremenitev, ki so obteževali gospodinjske račune, ki so vedno bili slabši, kar se je seveda čutilo, če že na vsak dan, pa vsaj vsak teden ali mesec.

Ko so uvajali občinske davščine na skoraj vse potrošene predmete, so mislili s tem na zgrešeno pot, da bi dobili s temi prispevki v malih vsotah velike vsote za občinske blagajne in da se povišanje cene za nekaj centezimov ne bo občutilo v občutni meri pri onem, ki kupuje. To je bila popolnoma zgrešena zamisel in je ta zamisel podobna razmišljanju onega, ki se je vozil brez listka in tako varal železniško upravo z izgovorom, da bi vlak itak vozil, če on plača ali ne. Ne pomisli pa, če bi vsi tako mislili, da bi morale železnice že v eneme mesecu propasti.

Isto se je dogajalo z občinskimi davščinami in kupci obdavčenih predmetov. Če so ti komaj videli višjo ceno ob nakupu 1 kg krompirja, se je to že občutno poznalo v družinskih računih za vse leto. Isto se je dogajalo z moko, testeninami, rižem, sladkorjem, oljem, maslom, ki je n. pr. obdavčeno s 50 centezimi, pri svežem sadju, ki prihaja iz drugih pokrajin Kraljevine, pa tudi iz pokrajine same, marmeladah, konzervah, za vse povrtnine in kmetijske proizvode na splošno, ki tvorijo tako velik del prehrane za najširše sloje prebivalstva. Samo krompir, zelje in repa, ki so prihajali na trg v Ljubljano, so bili smatrani za izvir dohodkov in so prinašali občinski blagajni četrt milijona lir, plačilu tudi ni mogla uiti sveža povrtnina, cikorija, repica, zlasti pa prvo zgodnje sadje, ki je bilo uvoženo v Ljubljano med 1. novembrom in 31. majem, katere je obremenjevala občinska uvoznina 40 centezimov.

Poleg tega plačajo uvoznino tudi žito, koruza, oves, seno, kostna moka in druga krma, slama itd.

Razen za dež in sneg je bilo treba skoraj za vse plačati mestno uvoznino in trošarino. Toda to še ni dovolj povedano, kajti tudi za premog in drva je bilo treba plačati uvoznino, ki je letno dajala nad 600.000 lir.

Če bi hoteli nadaljevati s temi razmišljanji, bi lahko bralce samo zmedli.

Sedaj v teku se nahajajoča revizija, ki bo znana, ko bo odobren občinski proračun od pristojnih oblastev, bo vzela občinskim financam 4.5 milij. lir dohodkov, da bi jih dala v številne majhne prihranke v žepe prebivalstva. Ker pa ni bilo mogoče odvzeti občini tolike dohodke, je bilo potrebno misliti na način, kako najti novo ravnotežje v občinskih financah, in sicer je bilo doseženo to s tem, da so bili doseženi drugod prihranki z največjim varčevanjem, pa tudi s tem, da je bila zvišana doklada na državne neposredne davke, izjemo pa tvori zgradarina, za katero ostane doklada neizpremenjena na 60%.

Te izpremembe v obdavčitvi so majhne in ne zanimajo najbolj revnih slojev prebivalstva, niti ne morejo vplivati na cene življenjskih potrebščin, to se pravi na dva cilja, katera se je nameravalo doseči s temi ukrepi.

KULTURNI OBZORNIK

Slovenska stenografija (Konec.)

Tudi v **pisavi** se prof. Svetelj le malo loči od Novaka. Spremenjeno pisavo večinoma tudi utemeljuje. Doslej smo zlog -to- pisali z navzdolnjim t tako, da smo ves znak zaokrožili, prof. Svetelj pa ga zaokroži le spodaj, da ga stopi z o. Pri nekaterih tujih predponah dovoljuje Novak pisanje ali izpuščanje končnega soglasnika ali samoglasnika, prof. Svetelj pa soglasnik redno izpušča, za predpono inter pa po nemškem zgledu in po predlogu prof. Ratuša piše nov znak. Nov znak je uvedel tudi za členek zaradi.

V besedah, ki se končujejo na -ščina, piše Novak šč, prof. Svetelj pa ga zaradi velikih prednosti izpušča. Pripone -stvo, -štvo, -ništvo označuje s samim ov po Novakovem zgledu iz govornega pisma. Za besedo milijon ima Novak piko z vejico, prof. Svetelj pa podvoji znak za tisoč, kar je bolj primerno. Za pisavo členka »samo« dovoljuje Novak dvojno pisavo, prof. Svetelj pa le eno, z obrnjenim o. Prof. Svetelj ima nekaj več kratic, vzetih iz sodobnega gospodarskega življenja, n. pr. d. d., d. z o. z., firma.

Novakove stenografske strokovne izraze je prof. Svetelj le malo spremenil. Namesto »obratni« s in o piše primerneje »obrnjeni« s in o. Namesto »neposredno spajanje« rabi izraz »neposredno vezanje zlogov«. Za Novakova »druga znamenja« je uvedel izraz »besedni znaki«. Pri teh spet rabi vprašaj za besedi: vprašanje, vprašati. Slovniški strokovni izrazi ustrezajo novim zahtevam, razen izraza »deblo«, ki ga pisatelj tu pa tam še rabi.

Bolj pa se nova knjiga loči od Novakove po **razvrstitvi in podajanju učne tvarine.** Novak pojasnjuje pisavo v pravilih na 10 straneh, nekaj pa v prenosu stenograma. Prof. Svetelj nima strogih pravil, ampak na 27 straneh Pojasnila k stenogramu, v katerih razlaga vsako novost v pisavi. Zato je njegova razlaga daljša in preglednejša. Novak navadno le navaja, kako znak ali besedo pišemo, prof. Svetelj pa pojasnjuje, kako je pisava nastala, n. pr. nj je raztegnjen n, rj je v srednji znak povišan r. Kjer ga skušnja uči, da dijaki delajo napake v pisavi, jih še posebej opozarja, naj pazijo na pravilno pisavo.

Novak predela najprej male in srednje znake ter samoglasnike, šele potem velike in dolge znake, zato mora pri teh vokalizacijo ponavljati. Profesor Svetelj pa ima najprej vse znake za soglasnike in med njimi samoglasnika e in a, druge samoglasnike obravnava šele nato, zato je njegov pouk o pisanju samoglasnikov in zložkov bolj enoten. Podobne znake razlaga skupaj, n. pr. d in č, g in h.

Za členke, ki so nepregibne besede, ima Novak splošna pravila, členke pa navaja navadno sproti med samoznaki, potem pa še v posebnem paragrafu vse skupaj v abecednem redu. Prof. Svetelj pa je za pisanje členkov postavil 10 pravil, ki jih navaja pri drugi tvarini, pa ne po zaporedni vrsti. Nato pa ima vse členke v dveh paragrafih, urejene po onih 10 paragrafih.

Stenografija se najbolj rabi v trgovskem in gospodarskem poslovanju, zato naj ima nova knjiga primerne zglede. Prof. Svetelj je tudi to zahtevo upošteval. Poleg tega pa je uvedel 40 trgovskih okrajšav, ki jih že uporablja med drugim besedilom in jih v § 39. razvrsti po abecednem redu. Take okrajšave, ki jih nimamo za samoznake, so n. pr. banda, blago, blagovolite, dolg, dopis in njih izvedenke.

Za vajo v hitrosti pisanja je važen diktat. Zato ima nova knjiga kratko navodilo, kako naj si dijak diktat pripravi in ga piše. Precej diktatov je tudi navedenih s seštetimi zlogi. Na koncu knjige je pa tri strani stenografskega čtiva in diktatov. Za vajo v pisanju so važne tudi naloge, vendar jih Novak nima za vso učno tvarino, prof. Svetelj pa za vso.

Te metodične razlike pa prav nič ne zmanjšujejo zaslug, ki jih ima ravnatelj Novak za slovensko stenografijo. Pač pa bo zboljšani učbeni način zelo olajšal pouk stenografije v šoli in učenje stenografije samoukom.

Spričo toliko vrlin so nedostatki v knjigi le malenkostni. Namesto »izgleda« v § 10, 3 in § 22, 3. naj bi bila domača beseda. V § 1, 1. manjka pojasnila, kako pišemo piko. Tudi druga slovniška ločila niso omenjena. V § 24, 1. naj bi bil zgled tudi za pisanje končnice -graf, n. pr stenograf. Pojasnila o členkih v §§ 30., 31. bi bila bolj pregledna, če bi bilo na 23. strani nad prvo vrsto tiskano: Deset pravil za členke. Členek »zaradi« v št. 11. pa naj bi bil v št. 6. med členki-samoznaki. V Pojasnilih v § 22, 5. je omenjeno znamenje za nov odstavek, tega znamenja pa v stenogramu ni.

Stenogram je zelo lično in pravilno avtografiral direktor I. Osana. Tudi tisk je zelo jasen in lahko čitljiv.

To je nova učna knjiga za poslovno pismo. Višja vrsta stenografije pa je **govorno pismo.** Pri nas ga je doslej napisal le ravnatelj Novak v dveh izdajah, l. 1901 in 1922. Za uvod ima tako imenovane prehodne okrajšave, ki pa jih je prof. Svetelj privzel že v zadnji paragraf poslovnega pisma pod naslovom: Izpuščanje pridevniških pripon. — Prof. Svetelj pripravlja zdaj novo knjigo za govorno pismo, ki naj kmalu izide s prav takimi vrlinami kakor njegovo poslovno pismo!

Prof. J. Pavlin.

GOSPODARSTVO

Prihranki srbskih delavcev v Nemčiji. Doslej so srbski delavci zaposleni v Nemčiji, nakazali v domovino 99.65 milij. din.

Ukrajina in nemško gospodarstvo. Državni komisar za Ukrajino, pokrajinski vodja Koch, je objavil proglas na Nemce v Ukrajini, kjer jih opozarja na važnost Ukrajine za totalitarno vojno. Istočasno poročajo, da je dozdaj prišlo že 4000 vlakov z živili v Nemčijo.

Ameriški državni dolg. Državni dolg severnoameriških Zedinjenih držav je s koncem lanskega leta narastel na ogromno vsoto 112 milijard dolarjev.

Fuzija japonskih velebank. Iz Tokija poročajo, da je finančni minister odobril fuzijo 4 največjih japonskih bank v dve veliki banki. Banka Mitsui, ustanovljena leta 1876 in z glavnico 100 milij. jenov se bo fuzionirala z Banko št 1. ustanovljeno l. 1873 z glavnico 57.5 milij. jenov. Nadalje se bosta fuzionirali banki Mitsui Biši, ust. l. 1883 in z glavnico 100 milij jenov z Banko 100, ust. 1880 in z glavnico 39 milij. jenov. Fuzija bo izvedena v marcu 1943 in bosta obe novi velebanki razpolagali z vlogami v znesku 8 milijard jenov.

Umrl je dne 13. januarja, previden s tolažili svete vere, naš dolgoletni in zvesti uslužbenec, gospod

FINK FRANC

Pogreb bo v petek, dne 15. januarja 1943, ob dveh popoldne z žal. kapele sv. Frančiška, k Sv. Križu.

Ljubljana, dne 14. januarja 1943.

TONEJC ANTON,
lastnik kavarne »Evropa«.

V 93. letu svojega življenja nas je zapustila naša dobra mama in stara mama, gospa

ANTONIJA ŠAPLA
roj. Lavrenčič

Pogreb bo v petek, dne 15. januarja 1943, ob 4. uri popoldne z Žal. iz kapelice sv. Marije na pokopališče k Sv. Križu.

Ljubljana, dne 14. januarja 1943.

Globoko žalujoči:
Tone in Riko, sinova; dr. **Lelija in dr. Bogdan Novak, Libuška in Tanja Šapla**, vnuki.

Drobne novice

Koledar

Petek, 15. januarja: Pavel Puščavnik; Maver, opat; Makarij Vel., opat.

Sobota, 16. januarja: Marcel I., papež in mučenec; Berard, mučenec; Priscila, sveta žena; Oton, mučenec.

Novi grobovi

† Janez Kavčič. V Ljubljani je umrl strojnik kmečke zadruge Janez Kavčič. Pokopali ga bodo v petek ob pol 4 iz kapele sv. Antona na Žalah.

† Anton Jug. V Šmihelu pri Žužemberku je na Plešivici umrl po vsej Dolenjski znani slikar g. Anton Jug. Pokojni je bil rojen 1878 l. v Solcano, pristojen pa je bil v Št. Jernej na Dolenjskem, kjer biva njegova družina. Preživljal se je s slikarstvom. Slikal je kapelice, vaška znamenja in oltarje po cerkvah, kakor tudi napise raznih podjetij. Zato je bil znan po vsej Dolenjski. Pokopan je bil na farno pokopališče v Šmihelu pri Žužemberku v sredo 13. t. m.

† Amalija Morela. V 63. letu starosti je umrla v Novem mestu po dolgi bolezni gospa in mati Amalija Morela roj. Ulašič. Pokopali so jo v četrtek na novomeškem pokopališču.

Naj vsem rajnim sveti večna Luč, njihovim dragim naše iskreno sožalje!

Smrt moža poštenjaka

Pri svojem sinu g. Alojziju Košmerlju, šempetrskem župniku v Ljubljani, je 14. januarja v 91. letu starosti umrl g. Janez Košmerlj, posestnik iz Sodražice 17. Pokojni je bil mož poštenjak, kakršne imajo naši zdravi kmetski domovi. Vse njegovo dolgo življenje je bilo posvečeno ljubezni do Boga in do doma. — Poln globoke, žive in trdne vere je z zdravo prirojeno razumnostjo gospodaril do zadnjih let na starem Pikcovem posestvu v Sodražici, podpiran od zveste žene Terezije roj. Stare, s katero ga je družila vez ljubezni in zvestobe skoraj celih 64 let. Trinajst otrok se mu je rodilo v zakonu; vsem je dal z besedo in še bolj z zgledom najlepšo krščansko vzgojo. Krivičnosti in sovraštva ni poznal; poln smisla za ljubezen in vzajemnost med sosedi je bil vedno pripravljen vsakomur pomagati. V javnosti ni zavzemal vidnejših mest; mnogo pa je bral, z zanimanjem razumnega moža je spremljal dogodke doma in v svetu. Praznoval je lepe življenjske jubileje. Za biserno poroko je prejel očetovsko voščilo in apostolski blagoslov od samega sv. očeta Pija XII. Bili so ti lepi dnevi zanj tolažba v življenju, polnem truda, trpljenja in skrbi. Oslabljen od starosti je lansko poletje zapustil rodni dom in se je s svojo zvesto ženo preselil k sinu Alojziju v Ljubljano, kjer je večer svojega življenja preživel v stanovitni molitvi in boguvdanem potrpljenju, pričakujoč, da ga pokliče Gospod k plačilu, ki si ga je z zvestim življenjem zaslužil. Bil je mož, ki so mu v polni meri veljale psalmistove besede: »Blagor mu, kdor se Gospoda boji in njegove postave željno izpolnjuje.« Naj bi imel naš narod mnogo takih mož poštenjakov! Pokojnemu daj Bog večni mir!

Smrt zaslužne matere

V starosti 82 let je dne 5. januarja pri Sv. Duhu nad Staro Loko mirno v Gospodu zatisnila oči Jerica Pintar, mama g. Janeza Pintarja, kateheta v Ljubljani. Pokojnica je bila znana kot vzorna krščanska mati in žena, ki je veliko trpela, veliko molila in veliko delala za svoje otroke. Vsi, ki so jo poznali, in teh je bilo veliko, so jo spoštovali in cenili kot zgledno krščansko ženo, ki je svoje otroke vzgojila v bogaboječnosti in poštenosti. Izmed pet otrok je eden katehet v Ljubljani, drugi zdravnik v Domžalah, tretji doma na posestvu, dve hčerki pa poročeni. Gospodu Janezu in drugim svojcem izrekamo naše iskreno sočutje! Blago mamo pa priporočamo vsem znancem v molitev!

•

— **Tudi podeželski trgovci** vam lahko postrežejo z izvodi letošnje »Družinske pratike«. Treba jo je samo zahtevati. Knjigarne in veletrgovine so jo razposlale na vse strani Ljubljanske pokrajine.

Pogreb prof. Ivana Vavpotiča

V sredo ob 15 je bil pogreb akademskega slikarja prof. Ivana Vavpotiča, ki so se ga udeležili premnogi slovenski likovni umetniki, iz kapele sv. Petra na Žalah na pokopališče pri Sv. Križu. Pogreba so se med drugimi udeležili predsednik Društva slovenskih likovnih umetnikov prof. Saša Šantel, ki se je od pokojnika v imenu vseh umetnikov poslovil s kratkim govorom na Žalah, dalje dr. Janko Pretnar, načelnik prosvetnega oddelka mestnega poglavarstva kot zastopnik župana g. Leona Rupnika, univ. prof. dr. Janko Polec in univ. prof. dr. Niko Zupanič za vseučilišče, dr. Fran Windischer, predsednik Narodne galerije, dr. Milan Dular, ravnatelj velesejma, pisatelj g. Fran Govekar za Dramatično društvo, g. Pavel Golia za Narodno gledališče in drugi. Cerkvene molitve in obrede sta na Žalah in na grobu opravila dva duhovnika-frančiškana. Ob odprtem grobu se je od pokojnika poslovil v imenu skupine mladih, neodvisnih slovenskih umetnikov g. Stane Kregar. Ob močnem sneženju so slovenski umetniki pokopali Ivana Vavpotiča.

Za premišljevanja in skupne pobožnosti

Dutil: **Tvoja maša in tvoje življenje.** Broš. L 2·50 z dodatkom zborne maše v čast Presv. Srcu Jezusovemu L 6·—, vezano L 14·—

Guardini Romano: **Sveta znamenja.** Broširano L 15·—, vezano L 28·—

Pečjak: **Pot k Bogu** (z velikim tiskom) Vez. rd obr. L 20·—, zl. L 25·—

Tomaža Kempčana: **Hoja za Kristusom.** Vez. L 22·—, na boljšem papirju L 30·—

Ušeničnik Aleš: **Knjiga o življenju.** Broš. L 20·—, karton. L 27·—

Vrečar Ivan: **Božni venec bl. Device Marije** (za zadost. pobožnost prvih sobot. — Broširano L 2·—

LJUDSKA KNJIGARNA V LJUBLJANI

Prešernova 5, Miklošičeva cesta 5

— **Dva dni je snežilo.** V sredo je celi dan močno snežilo in je snega padlo do 10 cm na debelo. Snežna plast je sedaj že do 25 cm visoka v ravnini. Po mnogih krajih na Notranjskem so bili veliki snežni zameti. Proti večeru v sredo je dvodnevno sneženje ponehalo. Začelo se je počasi jasniti. Noč je bila celo jasna. V četrtek zjutraj je bilo zmerno mrzlo, nekoliko milo vreme. V sredo je bil dosežen temperaturni maksimum —4.8, v četrtek zjutraj pa jutranji minimum — 6 C. Barometer se je v sredo popoldne začel dvigati in je v četrtek zjutraj dosegel stanje 760.1 mm, takole ob 7 zjutraj pa je začel spet počasi padati. Mesto in okolica nudita sedaj pravo zimsko sliko, ko je vse obdano v debelo snežno odejo. Po mestu imajo hišni gospodarji in hišniki mnogo posla z odkidavanjem snega. Nekateri napravijo to delo prav zgodaj, drugi pa so zelo pozni, ko že ljudje hodijo v urade in v druge službe, da se morajo ogibati strugačem in kidačem. Ombrograf je v 14 dneh januarja zaznamoval 16.4 mm padavin. Lanski 14. januar je zaznamoval skoraj slično vreme, le nekoliko mrzlejše.

— **Nesreče na deželi.** Tudi na deželi zaznamuje nezgodna kronika mnogo poškodb, povzročenih po padcih. V ljubljansko bolnišnico so pripeljali tri take ponesrečence. Japelj Ivanka, 24-letna hčerka posestnika v Črni vasi na Barju, si je zlomila desno roko. — Na Ježici si je poškodoval pri padcu levo nogo 54-letni delavec France Parkelj. — Janez Leskovec, 36-letni posestnik pri Sv. Joštu nad Vrhniko, si je zlomil desno roko.

Iz Novega mesta

Velikodušen dar za novomeško kapiteljsko cerkev. Za restavracijska dela pri kapiteljski cerkvi je bila z odlokom Visokega komisariata podeljena enkratna pavšalna podpora v iznosu 30 tisoč lir.

Novomeški prošt mil. g. Karel Čerin — 65-letnik. Par dni pred božičem, dne 23. decembra preteklega leta, je obhajal mil. g. prošt Karel Čerin 65 letnico svojega rojstva. G. prošt je od svoje težke bolezni že dodobra ozdravel in opravlja svoja dušnopastirska dela zopet skoraj z isto čilostjo kot pred boleznijo. Zlasti je z velikim zanimanjem sledil in prisostvoval restavracijskim delom pri kapiteljski cerkvi in vodil seje restavracijskega odbora. Bog mu daj dočakati še mnogo let med nami!

Iz dela in življenja - od tu in tam

Iz Gorizije

Sprememba v vodstvu Centralnega semenišča. Ravnatelj našega Centralnega semenišča, v katerem se vzgajajo bogoslovci za našo, tržaško in goriško škofijo, msgr. dr. Ivan Butto, je odstopil. V svojem poslovilnem govoru je rekel, da je odstopil zato, ker je bilo mesto ravnatelja nezdružljivo z mestom generalnega vikarja naše nadškofije, kar je postal leta 1941. Kdo bo novi ravnatelj, še ni znano. — Za spirituala je bil imenovan in je že nastopil svojo službo dosedanji stolni vikar in profesor dr. Fr. Močnik.

Zima. Končno je tudi našo sončno pokrajino zajela zima. Sicer se ne smemo še nič pritoževati, kajti zima, ki nas je obiskala sedaj ob novem letu, se še zdaleka ne da primerjati z neprijetnostjo in krutostjo zime, ki nas je lansko leto ob tem času mučila že dobra dva meseca. Letošnji božični praznik je bil prijeten sončen dan, ki ni prav nič pričal o zimi. Prav tako je bil tudi novoletni dan poln vedrine in sonca. O zimi lahko govorimo samo, ker smo dobili sneg in občuten mraz. Zadnji dan starega leta je sneg — letos prvič — pobelil vse naše severno hribovje ter tudi vipavska in kraška pobočja skoraj do morja. V soboto, 2. januarja, je v deželi zopet snežilo in je v dopoldanskih urah sneg naletaval tudi v mestu ter rahlo pobelil vso nižino. Popoldne pa je ta bela mreža zginila in sedaj je v dolini kopno. Po gorah je nasulo obilo snega in ga naneslo tudi globoko v doline. S snegom je prišel tudi mraz. V mestu smo imeli v ponedeljek in torek pred sv. Tremi kralji oster mraz, ki je rezal v obraz, v opoldanskih urah nas je pa sonce razkošno obsipalo in znatno omililo neprijazno mrzloto. V jutranjih urah je živo srebro padlo par stopinj pod ničlo, proti poldnevu je pa zopet zlezlo nad ničlo. O hudi, trdi zimi tedaj res še ne smemo govoriti.

Z Gorenjskega

Preskrbovalna naloga Koroške. Dne 1. januarja se je kmetiski oddelek za Koroško, ki se je ustanovil aprila lanskega leta, dokončno preselil iz Gradca v Celovec. Istočasno je bil ustanovljen tudi deželni prehranjevalni urad za Koroško. Ob tej priliki je »Völkischer Beobachter« objavil smernice glavnega štabnega vodje dr. Santnerja za obnovo kmetijstva in bilanco glede prehrane dežele. Žito je treba na Koroško uvažati. Krompirja so pridelali lani toliko, da bo zadostoval do prihodnje letine. Proizvodnja mleka se je močno dvignila, maščobe pa je treba še vedno uvažati. Živine ima Koroška dovolj in jo celo izvaža. Tud preskrba s sočivjem je zadovoljiva. S priključitvijo Gorenjske je bilo koroško prehranjevalno gospodarstvo postavljeno pred nove naloge. Zaradi slabega gospodarstva se dežela ni mogla sama preskrbovati. Z dobro voljo gorenjskega prebivalstva pa se je prehrana že znatno izboljšala.

S Spodnjega Štajerskega

Tečaj za bodoče kmetovalce. 45 mladeničev iz mariborskega okrožja se je te dni zbralo k prvemu izbirnemu tečaju nove kmetijske šole za mariborsko okrožje v Slovenski Bistrici. Tečaj, v katerem so mladeniči poslušali predavanje, nakar so položili izpit, je trajal 4 dni. Poslednji dan so morali opraviti velik tek z ovirami, da so pokazali svoje športne sposobnosti. Večji del mladeničev je prišel s Pohorja, s samotnih kmetij. Izbranih je bilo 30 mladeničev, ki bodo od 15. januarja do 15. maja šolani v Jarenini za bodoči kmetovalski poklic.

Smrtni slučaji. V Zgornjem Radvanju pri Mariboru je preminula v visoki starosti 82 let privatnica Josipina Berdnik. K večnemu počitku so jo položili na pokopališču v Limbušu. V Velenju je umrl v starosti 56 let višji poštni oficial Fran Kotnik, v Celju 49 letni uslužbenec tamošnjega zemljemerskega urada Janez Fauland, v Marenberku pa Janez Lukas.

Iz Ljubnega v Gornji Savinjski dolini objavlja »Marburger Zeitung« dopis, v katerem navaja, da seže zgodovina tega kraja do leta 1200. Danes šteje Ljubno odnosno njegova krajevna skupina 2639 prebivalcev s 472 gospodinjstvi, trg sam pa ima nekaj nad 600 prebivalcev. Več kakor polovica površine je pokrita z gozdovi. Nedavno so Ljubno obiskali razni zastopniki stranke iz Celja.

Iz Hrvaške

Promocija slovenskih akademikov na zagrebškem vseučilišču. Na medicinski fakulteti zagrebškega vseučilišča so promovirali za doktorje vsega zdravilstva: dne 24. novembra 1942: Stanko Vovk iz Št. Jurja ob j. ž., Stanka Tavzes iz Ljubljane, Slava Lesjak iz Petrovč pri Celju; dne 30. novembra 1942 pa: Vladimir Juvan iz Ljubljane, Emil Zdravič iz Trebnega in Slavko Omejec iz Št. Vida nad Ljubljano.

Slovenska poroka v Zagrebu. Dne 6. decembra lanskega leta sta se poročila v cerkvici svetega Roka v Zagrebu g. France Drča iz Jastrebarskega in gdč. Pavla Štefančič iz Št. Petra pri Zidnanem mostu. Mladi par je poročil g. prelat msgr. dr. Franc Cukala. Priči sta bili dr. Ferdinand Korun, zdravnik v Zagrebu, in jurist Ivan Rojnik iz Zagreba.

Nove nastavitve Slovencev v NDH. V zadnjem času so bili pri raznih državnih uradih NDH nastavljeni sledeči Slovenci: Pri zavodu za kolonizacijo v Zagrebu: August Vovk, Ines Tomažič in Milena Deželak. Pri podružnici tega zavoda v Osijeku pa: Danica Debenjak, Hilda Dobrila, Rudolf Bradač, Jurij Selmajer, Nada Bušelič, Dragica Sekošan in Hermina Divald. Kot učitelji so dobili službe sledeči: Franc Eržen v Busovači, Branislava Razlag na gimnaziji v Otočcu in Albina Srebrnič, učiteljica gospodinjske šole v Krapini. Pri poštni upravi NDH so dobili zaposlitev: Hinko Šiško, poštni inspektor iz Maribora na pošti Sarajevo II, Ernest Pipan, poštni inspektor iz Maribora na pošti Sarajevo I, Valentin Pahor, poštni zvaničnik iz Ptuja v Slavonskem Brodu, Franc Glavnik, pismonoša iz Ptuja v Zagrebu in Jože Rapotec iz Laškega v Hrvatski Mitrovici. Pri hrvatski davčni upravi so nastavljeni: Franc Pirih, davčni uradnik iz Celja v Sarajevu, Alojzij Fajdiga iz Maribora v Garešnici, Danica Sigl iz Slov. Bistrice v Karlovcu. Hrvatska sodna oblast je pa sprejela v službo kaznilniškega paznika Ivana Gašperina in Antona Pirca iz Maribora ter ju je nastavila za kaznilniška paznika v Banji Luki. Dosedanji upravitelj planinske koče na Smrekovcu Ivan Vršnik je odšel za upravitelja veleposestev v Alaginec pri Slav. Požegi.

11.

Kako dolgo sem padal? Ne vem, tudi ni čas nič pomenil. Vem le, da sem prestrašeno gledal predse, kam me bo zaneslo. Ozračje je bilo sicer mirno; vendar nisem padal navpično kot kamen. Zanašalo me je, da mi je jemalo sapo

12

Na tla sem priletel tik pod robom prepada. Niti dober korak, pa bi strmoglavil v globino. Nagonsko sem pograbil padalove vrvi ter se potegnil na travo — bil sem rešen. Padalo se je zaprlo. Rešilo mi je življenje. Dobro je izpolnilo svojo nalogo.

Drobna ljubljanska kronika

Stolna kongregacija za akademičarke bo imela svoj prvi sestanek v novem letu v petek, dne 15. t. m. ob 18 v škofiji. Obvestite, prosim, tudi druge, da bo udeležba res polnoštevilna. — Voditelj.

Po nakaznice za semenski krompir iz Danske naj pridejo interesenti od črke C do vključno J dne 16. januarja 1943 v mestni gospodarski urad, Beethovnova ulica 7-II, soba št. 35 ob devetih dopoldne. Dan, kdaj se bo krompir delil na te izkaznice, bo tvrdka Sever et Komp., Arielle Rea št. 5, obvestila prav tako v dnevnem časopisju z inseratom.

Rojaki s Planine, iz Pilštajna, Kozjega in okolice vabljeni k spominski pobožnosti, ki bo v cerkvi na Rakovniku v nedeljo, dne 17. januarja 1943 ob 17!

Namesto venca na grob pokojnemu prijatelju dr. Janežiču daruje dr. Derganc znesek 150 lir podpornemu skladu za zdravniške vdove.

Živilski trg v snegu. Tržni vrvež na živilskem trgu je v sredo zaradi močnega sneženja zastal. Zelo pozno so prišli branjevci in nekateri prodajalci na trg. Tudi gospodinje so bile prav redke, ki so prihajale iskat kako zelenjavo ali drugo stvar za kuhinjo. Mestni delavci so hiteli čistit trg in so naglo odkidavali sneg. Tudi v četrtek je bilo na trgu nekako mrtvilo.

Občinski svetnik, mestni sluga, branjevka, sodniki, tiskarnar, časnikar in drugi... Cela vrsta ljudi nastopa s svojimi značaji v prijetni in zelo zabavni komediji »Vihar v kozarcu«, ki bo prvič uprizorjena v nedeljo ob 5 na Rokodelskem odru. Obisk toplo priporočamo! Predprodaja vstopnic bo v nedeljo od 10—12 in dve uri pred pričetkom predstave v društveni pisarni, Petrarkova 12-I.

Koncert pianista Gorinija. Na prvem klavirskem koncertu letošnje sezone bomo slišali na začetku koncerta dva mojstra staroklasične klavirske literature, in sicer Scarlatija ter Bacha. Scarlatija vedno pogosteje srečavamo na koncertih vseh velikih pianistov. Njegova dela so sicer precej enostavna, vendar zahtevajo od izvajalca prvovrstno interpretacijo. Scarlatijeva dela so zelo raznolika, zato jih pianisti zelo radi stavijo na čelo svojih koncertnih sporedov, pa tudi koncertno občinstvo jih sprejema z velikim odobravanjem. Po Scarlatiju bo sledil nedosežen mojster Bach v priredbi slavnega Busolija. Nadalje so na sporedu: Brahms, Debussy, Gorini, Casella in Chopin. Koncert bo v ponedeljek, dne 18. t. m. v veliki filharmonični dvorani. Izvajal ga bo slavni pianist Gino Gorini, ki uživa velik sloves v vsem glasbenem svetu in ga prištevajo k prvim sodobnim pianistom. Začetek koncerta bo točno ob pol 7. Vstopnice v knjigarni Glasbene Matice, Kovačova 12-I, desno.

Knjiga dr. Srečka Zamjena: Fátima se še dobi. V zalogi jo ima Mladinska založba. Stari trg 30. Prav tam si lahko nabavite tudi svetinjice Matere božje iz Fátime.

Triglavska roža, prisrčnost in ljubezni matere do otroka polna mladinska igra, bo uprizorjena v nedeljo, dne 17. januarja ob 4 popoldne na odru frančiškanske prosvete. — Pester planinski svet in ljudje v njem bodo zbližali srca gledalcem, mladim in starim. Predprodaja vstopnic od četrtka dalje v trgovini Sfiligoj, na dan predstave pa pri dnevni blagajni.

Obsojena kokošja tatova. Mali kazenski senat je zaradi zločina tatvine 3 kokoši obsodil 33 letnega mesarskega pomočnika Antona Jamnika na 6 mesecev strogega zapora in 32-letnega delavca Martina Vovka na 7 mesecev strogega zapora. Proti večeru 18. oktobra lani sta odnesla iz kurnika gostilničarki Poljšakovi na Šmartinski cesti 3 kokoši, vredne 380 lir. Bila pa sta kmalu zasačena, aretirana in izročena sodišču. Pred sodniki sta trdovratno tajila tatvino, toda priče so ju spoznale, da sta bila prav ona tista človeka, ki sta se plazila usodni večer okoli kurnika.

Ponesrečenci v Ljubljani. Banečnega namoščenca žena, 35-letna Antonija Šternova je na cesti padla in dobila poškodbe po glavi. — Pri sankanju je zadel ob drevo in se po glavi hudo poškodoval 13-letni dijak Ivan Vodišek. — Služiteljica, 33-letna Francka Furlanijeva se je vsekala v levo rok. — Braneško Valentin, štiriletni sin postrežnice je padel in si zlomil levo roko.

Opozorilo davčne uprave

Vlaganje prijav za odmero narodno-obrambnega fonda za l. 1943. Davčna uprava Ljubljana-mesto ponovno pozivia vse moške davčne obvezance, ki imajo predpis na neposrednih davkov (zemljarina, zgradarina, pridobnina in rentnina) in so bili 1. januarja 1943 stari preko 30 let in to samce ter vdovce in oženjene brez otrok, da vlože radi pravilne odmere obrambnega fonda za leto 1943 **nekolkovane prijave do 31. t. m.** — Zaradi znižanja obrambnega fonda naj vložte te prijave tudi oni davčni zavezanci, ki imajo 3 ali več živih otrok izpod 21. leta starosti. Te prijave morajo biti **kolkovane s 4 liranii.** V prijavi je navesti imena in rojstne podatke otrok ter nato resničnost podatkov na prijavi potrditi na mestnem poglavarstvu. — Prav tako naj v lastnem interesu vlože slične prijave oni davčni zavezanci, ki so solastniki hiš ali obratov. Ti solastniki naj vložе skupno prijavo, na kateri naj bo razvidno, koliko solastnikov je, s katerim deležem je kateri soudeležen in podatki pod tek. štev. 1 oziroma 2. — **Prijave je vložiti neprekleno do 31. t. m. v vložišču soba štev. 3.** Tiskovine za prijavo se dobe pri davčni upravi za mesto v Ljubljani, Vodnikov trg 5-I, soba štev. 3.

Gledališče

OPERA. Petek, 15. jan. ob 15: »Slepa miš.« Opereta. Izven. Znižane cene od 18 lir navzdol. — Sobota, 16. jan. ob 17: »Beg iz seraja.« Premiera. Red Premierski. — Nedelja, 17. jan. ob 11: »Angel z avtom.« Mladinska opereta. Izven. Znižane cene od 15 lir navzdol. — Ob 16: »Thais.« Izven. Cene od 24 lir navzdol.

Premiera Mozartove opere: »Beg iz seraja.« Libreto: Stephanie, prevod: Niko Stritof. Dejanje se godi v orientalskem okolju, v seraju Selima-paše, ob morju, kjer živijo pod nadzorstvom evnuha Osmina njegovi jetniki: lepa Konstanca, njena spletična Blonda in sluga Pedrillo. S pomočjo Konstancinega ljubimca Belmonta, španskega plemiča, pripravijo beg, ki pa se ponesreči, a velikodušnost paše jim dá končno svobodo. Peli bodo: Selima — Anžlovar, Konstanca — Ivančičeva, Blonda — Polajnarjeva, Pedrilla — Banovec in Osmina — Betetto. Dirigent: A. Neffat, režija: C. Debevec.

Otroci, ki sodelujejo pri mladinski operetí »Angel z avtom«, imajo v soboto ob 14 ponavljalno vajo.

Opozarjamo na nedeljsko predstavo Gregorinovega dramskega dela »OČE NAŠ«, ki je na sporedu v Drami. Začetek bo ob 14.

DRAMA. Petek, 15. jan. ob 17.30: »Poročno darilo.« Izven. Znižane cene od 12 lir navzdol. — Sobota, 16. jan. ob 17.30: »Primer dr. Hirna« Red A. — Nedelja, 17. jan. ob 14: »Oče naš.« Izven. Znižane cene od 15 lir navzdol.

G. Forzano: »Poročno darilo.« Komedija v treh dejanjih. Osebe: Lucija — Simčičeva, Karlo — Jan, Ersilija — Nablocka, Annibale — Plut, oficial — Brezigar, Castelli — Košič, župnik — Bratina, hišna — Rakarjeva, zdravnik — Peček, letoviščarka — J. Boltarjeva, vaščan — Vertin, delavec — Rastresen. Režiser: prof. O. Šest, scenograf: inž. arh. E. Franz.

Naznanila

ROKODELSKI ODER. Nedelja, 17. jan. ob petih popoldne: »VIHAR V KOZARCU.« Opozarjamo na predprodajo vstopnic, ki bo v nedeljo od 10—12 in dve uri pred pričetkom predstave v društveni pisarni, Petrarkova 12-I, desno.

RADIO. Petek, 15. januarja 1943-XXI. 7.30 Pesmi in napevi — 8 Napoved časa — poročila v italijanščini — 12.20 Plošče — 12.50 Poročila v slovenščini — 12.45 Komorna glasba — 13 Napoved časa — poročila v italijanščini — 13.08 Poročilo Vrhovnega Poveljstva Oboroženih Sil v slovenščini — 13.10 Koncert radijskega orkestra, vodi dirigent D. M. Šijanec — glasba za godalni orkester 13.45 Pisana glasba — 14 Poročila v italijanščini — 14.10 Orkester Cetra vodi dirigent Barzizza — 14.50 Simfonična glasba — 15 Poročila v slovenščini — 17 Napoved časa — poročila v italijanščini — 17.15 Prehos iz Madžarske — 19 »Govorimo italijansko« — poučuje prof. dr. Stanko Leben — 19.30 Poročila v slovenščini — 19.45 Polke in mazurke — 20 Napoved časa — poročila v italijanščini — 20.15 Komentar dnevnih dogodkov v slovenščini — 20.30 Operetno glasbo vodi dirigent Gallino — 21.05 Koncert radijskega orkestra vodi dirigent D. M. Šijanec — operna glasba — 21.45 A. Nicotera: Pogovor s Slovenci — predavanje — 21.55 Orkester Cetra vodi dirigent Barzizza — 22.45 Poročila v italijanščini.

LEKARNE. Nočno službo imajo lekarne: Dr. Kmet, Bleiweisova cesta 43; mr. Trakoczy ded., Mestni trg 4, in mr. Ustar, Selenburgova ulica 7.

Poizvedovanja

V bližini Sv. Krištofa sem našel šop ključev. Kdor jih je izgubil, jih dobi v Slovenčevi podružnici na Miklošičevi cesti 5.

A. Fogazzaro: 83

Palača ob jezeru

IV.

Silla, ki je ležal v travi, je nenadoma sedel in začel šteti udarce ure. Pol enajstih. Vedel je, da mora biti pol enajstih. Pogledal je že najmanj stokrat na uro in ni minulo še dve minuti, ko jo je spet pogledal. Pograbil je šop trave in ga odtrgal. Marina mu je dejala: Po enajstih.

Že nad eno uro je ležal na istem mestu kakor prejšnji večer na travi v vinogradu pod cipreso. Dan, ki se mu je zdelo, da ne bo nikdar minil, je končno le prešel. Znova je pogledal na uro. Še pet in dvajset minut je manjkalo do enajstih.

Še nekaj minut je sanjaril v travi, nato pa se je dvignil in odšel k stopnišču. Počasi in neslišno je odšel navzdol. Ko je dospel do dvorišča, je za hip obstal. Nobena svetloba, noben glas ni prihajal iz temne hiše. Tiho je stopal ob zidu in dospel do vratic, ki so vodila v pristan. Odprl jih je in izginil v temi. Tu ni mogel razločiti drugega kakor začetek skrivnik stopnic. Ob njegovih nogah se je rahlo svetlikala voda. Sedel je na spodnjo stopnico in zopet pogledal na uro. Manjkalo je še pet minut do enajstih. Kako so se minute vlekle v neskončnost!

Nenadoma je nad seboj zaslišal biti uro enajst. Ura v Palači je prehitevala. Za Marino je torej že bila enajst.

Vstal je in se začel vzpenjati po stopnicah. Čez nekaj časa je obstal, se naslonil na zid in prisluhnil.

Vse je bilo tiho.

Rahlo škripanje vrat mu je vzelo sapo. Zaslišal je rahel šum korakov in nato tih glas ali boljše samo dih:

»Renato!«

Silla je hotel planiti naprej. Ob tem klicu je obstal.

Čez trenutek je isti glas znova poklical, a nekoliko močnejše:

»Renato!«

Ni bil gotov ali je to Marinin glas ali ne. Umaknil se je za korak.

Tedaj je zaslišal šum obleke, ki se je naglo bližal in obstal blizu njega.

»Silla, Silla!« je dejala Marina.

Bila je res ona. Ni je sicer mogel videti, a čutil je njeno bližino. Samo nekaj stopnic jo je ločilo.

»Nisem Renato,« je dejal, ne da bi se ganil.

»Se torej ne spominjate imena? Podajte mi roko!«

Planila je navzdol in mu skoraj padla v naročje, on pa jo je strastno objel.

»Je bilo res, kar ste mi rekli snoči?« ga je vprašala s pozemajočim glasom.

Silla ni odgovoril. Še tesneje jo je privil k sebi in ji poljubljal ramo. Njeno lice se je dotaklo njegovega in nežen glas ga je znova vprašal:

»Je bilo res?«

Ob njeni bližini so mladeniču odpovedale vse misli in ves razum. Komaj je mogel spregovoriti:

»A ti?«

»Moj Bog! Že davno!« mu je odvrnila.

Nenadoma pa, kakor da bi jo prevzela neka nova misel, se mu je izvila iz rok, mu položila roke na ramena in ga vprašala:

»Torej se ne spominjaš vsega?«

Silla ni razumel. Odgovoril je tja v en dan, ves prevzet od njene bližine, iztegnivši roke proti njej:

»Vse, vse!«

»Tudi iz Genove?«

Ni mogel razumeti čudnih besed in je nestrpno ponovil:

»Vse, vse.«

Marina ga je pograbila za roke in mu jih sklenila.

»Zahvali se Bogu,« mu je dejala.

To strašno ime mu je stisnilo srce kakor ledena roka. Molčal je ves presenečen s sklenjenima rokama. Tudi Marina je molčala nekaj trenutkov, kakor da bi čakala, da odmolj v mislih. Nato ga je prijela pod pazduho in zašepetala:

»Pojdiva zdaj!« Odvedla ga je navzgor po stopnicah.

Silla je molčal in pustil, da ga je skoraj vlekla navzgor.

Dospela sta do presledka, kjer so stopnice zavile na desno.

»Pojdi torej z menoj,« mu je dejala Marina, izpustila njegovo roko in ga objela preko ramen. Pritisnila je usta k njegovemu ušesu in mu nekaj zašepetala.

Mladenič je pozabil na prejšnje nerazumljive besede; postal je zopet slep za vse in ji je odgovoril.

»Tiho zdaj!« mu je dejala in mu položila roko na usta.

Zopet ga je prijela za roko in ga vodila navzgor. Nenadoma je obstala. Zdelo se ji je, da sliši korake in govorjenje. Oba sta pozorno poslušala.

Glasovi so prihajali iz spodnjega nadstropja, s hodnika, kjer je bila grofova spalnica.

Marina se ni zmenila, šla je naprej. Njena roka je iskala vrata in jih odprla. Pramen svetlobe je padel na hodnik in vonj po vrtnicah je objel Silla. Vstopila sta.

Na mizi so gorele sveče. Skozi odprta vrata spalnice je prihajala slabotna svetloba. Vsepovsod so bili nameščeni šopki belih in rumenih vrtnic.

Marina je vstopila v sobo, potegnila za seboj Silla in zaklenila vrata.

Izpustila je omamljenega mladeniča in planila k klavirju. Preden se je ta zavedel, kaj se godi, je začela divje igrati. Silla je stekel za njo in jo odtrgal s silo od klavirja.

»Izzivam jih,« je dejala in pustila, da jo je odvedel proč. »Saj sem jih izzivala tudi snoči. Ničesar niso razumeli.«

Silla je pričakoval, da bo kdo, ki je slišal klavir, prišel gor.

Marina je skomizgnila z rameni, se oprostila njegovih rok in skoraj padla v naslonjač.

»Semkaj!« mu je dejala in mu namignila, naj sede k njenim nogam. »Poznati hočem vse tvoje spomine.«

Silla ni odgovoril.

»Najprej ples,« je takoj nadaljevala Marina. »Ne razumeš? Ples Doria!« Nestrpno je udarila z nogo ob tla.

»Ne razumem,« je dejal.

Marina se je hipoma vzravnala.

»Mi nisi rekel, da se spominjaš?«

On pa jo je prijel za roke in se sklonil nad njo.

ŠPORT

Uradna objava CONI-ja št. 3

Neudejstvujoča se društva. Športne zveze in komisarji se pozivajo, da do 31. januarja predlože seznam onih podrejenih športnih društev, ki morajo biti ali so že razpuščena ali ki se kakor koli že eno leto ne udejstvujejo ter se o njih ne more reči, da bodo obnovila svojo društveno delavnost.

Športni programi. Športne zveze, komisarji in društva se opozarjajo, da predlože do 31. januarja v smislu okrožnice z dne 16. dec. p. l., program prireditev, ki jih posamezna društva mislijo organizirati v bližnji športni sezoni. Povedo naj približni čas teh prireditev, da se bo mogel narediti na podlagi teh podatkov splošen pregled delavnosti.

Prošnje za nagrade. Prav tako do 31. januarja morajo vsa športna društva predložiti proračun svojih potreb za tekoče leto. Pri tem naj navedejo prošnje za nagrade, orodje, obleko ter morebitne prispevke za organiziranje športnih prireditev.

Smuški dvoboj med Francozi in Švicarji

Kljub prometnim in drugim težavam bomo čitali tudi letos o raznih mednarodnih prireditvah v drsanju, hokeju na ledu in smučanju. Mednarodno sezono bodo otvorili v nedeljo, 17. januarja v Chamonixu, kjer se bodo sestali najboljši francoski in švicarski smučarji. O tej tekmi bomo poročali med tednom podrobnejše. Tudi v Zagrebu bodo gledali pomembno prireditev. Tja bodo prišli slovaški igralci hokeja na ledu in nastopili proti hrvatski državni reprezentanci. To bi bilo vse, kar bi veljalo zapisati o nedeljskem mednarodnem športnem sporedu. — Glavni dogodek za prijatelje nogometa bo nadaljevanje italijanskega državnega prvenstva. Posebno v prvem razredu te velikopotezne prireditve, ki traja skoraj vso sezono, igrajo moštva, za katerih usodo vlada tudi v inozemstvu veliko zanimanje. Po dosedanjih 15. igrah se je povzpel do vrha Torino, ki ima z Livornom enako število točk — po 21 sta jih nabrala doslej — vendar boljšo razliko golov. V nedeljo bo igral Torino doma proti Ambrosiani. Livorno pa bo gostoval v Benetkah. Ker so Benečani letos zelo šibki, bodo po vsej verjetnosti tudi v nedeljo poraženi, težje pa bo v Torinu, kjer bo borba za točke zelo izenačena. Po računih na papirju velja napovedati zmago Livornu in Torinu, če ju ne bo sreča zapustila, kar se v nogometu tako rado zgodi.

Naročajte »Slovenca«!

Čudna pomorska prikazen - ladja brez posadke

Približno pred tremi tedni — pišejo iz Lizbone — so portugalski ribiči opazili neko ladjo, kako se je bližala plitvini in je bila res nevarnost, da bo nasedla. Ribiči so začeli dajati znamenja tisti neznani ladji, a niso dobili nobenega odgovora z njenega krova. Zato so se ji približali, stopili na njen krov in na svoje veliko presenečenje ugotovili, da na ladji ni žive duše, le mačka je vsa preplašena tavala po zapuščeni ladji. Kmalu potem je tista neznana ladja izginila v morski megli. Kakor piše nemški dopisnik CE iz Lizbone, je bil to nek angleški parnik, ki ga je torpedirala nemška podmornica in ga je nato njegova posadka zapustila.

V vsako hišo »Slovenca«!

Ali ste že naročeni na Slovenca?

Vsak naročnik zavarovan

Kupujte pri naših inserentih

TEL. **KINO MATICA** 22-41

Tajinstvena ljubezenska drama

»MOLČEČA USTA«

z znanimi igralci: Fosco Giachetti, Annette Bach, Andrea Checchi, Carlo Campanini.

PREDSTAVE:

dnevno ob 14.30, 16.30 in 18.30; ob nedeljah in praznikih ob 10.30, 14.30, 16.30 in 18.30.

TEL. **KINO SLOGA** 27-30

Ljubezen in trpljenje človeka izven zakona v filmu

»BANDIT«

Najboljši španski umetniki: Agustini Irusta, Anelia Bence in dr.

Predstave od 14.30 dalje; konec ob 20.15.

TEL. **KINO UNION** 22-21

Pustolovščine in kazen največjega osvajalca ženskih src

»DON JUAN«

Adriano Rimoldi — Carla Candiani

PREDSTAVE:

ob delavnikih ob 16 in 18.15; ob nedeljah in praznikih ob 10.30, 14.30, 16.30 in ob 18.30

Dne 13. januarja 1943 je umrl v 58. letu starosti gospod

Janez Kavčič

strojnik Kmečke gosp. zadruge v Šiški

Pogreb bo v petek, dne 15. januarja 1943, ob ½4 z Žal na pokopališče k Sv. Križu.

Sv. maša bo darovana 15. januarja 1943, ob pol 8 v cerkvi sv. Frančiška v Šiški. Dragemu tovarišu in vestnemu strojniku ohranimo blag spomin!

Ljubljana, dne 14. januarja 1943.

KMEČKO GOSPOD. ZADRUGA V ŠIŠKI

Včeraj dopoldne ob pol 10 je mirno v Gospodu zaspal, previden s svetimi zakramenti, naš dragi brat, stric in svak, gospod

Janez Kavčič

strojnik Kmečke zadruge

Pogreb bo v petek, 15. januarja 1943, ob pol 4 pop. z Žal, iz kapele sv. Antona k Sv. Križu.

Ljubljana — Salt Lacke — City — Utah.

Žalujoča brata VINKO in FRANC ter ostalo sorodstvo

Prečiščen po dolgem trpljenju, večkrat previden s sv. zakramenti in popolnoma vdan v božjo voljo je 14. januarja v 91. letu svoje starosti in 64. letu zveste zakonske skupnosti odšel v večnost naš blagi, ljubljeni oče in mož

Janez Košmerlj

posestnik v Sodražici, zdaj pri Sv. Petru v Ljubljani

Pogreb blagega pokojnika bo v soboto ob treh popoldne iz kapelice sv. Jožefa na Žalah na pokopališče k Sv. Križu.

Sveta maša zadušnica bo darovana zanj v župni cerkvi sv. Petra v petek, 22. januarja ob 7 zjutraj.

Ljubljenega očeta priporočamo vsem prijateljem in znancem v pobožno molitev in blag spomin.

Ljubljana, Sveti Peter: 14. januarja 1943.

Terezija, žena. **Alojzij — Janez** z družino, sinova.

Vsemogočni je poklical k Sebi našo drago mamo, staro mamo, teto, sestro, taščo, gospo

Amalija Morela roj. Ulašič

po težki bolezni, previdena s svetotajstvi, v 63. letu starosti. — Pokopali smo jo v četrtek, dne 14. januarja 1943, ob pol 4 popoldne na novomeško pokopališče.

Novo mesto, 13. januarja 1943.

Globoko žalujoči: **Cveta** in **Leopold**, hčerka in sin; **Fani** roj. **Weilguny**, snaha, **Franc Weitzer**, zet, in vnuki: **Miran, Franci, Leopold, Zdravko in Marjetica.**

Edgar Wallace: 47

Skrivnost skrivljene sveče

Roman

»Zelo važno,« je navdušeno odgovorila, »zlasti ker bi rada, da bi predaval v nekem določenem prostoru. Ali bi lahko pregovorili gospoda Lexmana, da bi nastopil v moji hiši?«

»Na Portman Placeu?« je vprašal.

»Ne, imam svoj dom, z vsem opremljeno hišo sem si najela v Blackheathu. Pregovorite gospoda Lexmana, da bi pri meni predaval.«

»A zakaj?« je vprašal.

»Prosim vas, ne izprašujte nič o tem,« ga je prosila. »Napravite mi to uslugo, Tommy.«

Videl je, da misli resno.

»Pisal bom dobremu Lexmanu še danes popoldne,« je obljubil.

John Lexman mu je telefonski odgovoril.

»Najrajši bi predaval kje izven Londona,« je rekel, »a ker se miss Bartholomewova zanima za zadevo, dovolite, da povabim tudi njo. Zagotavljam vas, da se ne bo bolj zgražala, kot se pač more zgražati poštena ženska.«

Tako je prišlo tudi ime Belinde Bartholomewove v seznam odličnih povabljencev policijskih šefov, ki so bili ta čas na poti v London, da bi poslušali Lexmana, ki je obljubil, da zagotovo razvozla zgodbo o Karu in njegovem umoru ter da razkrije skrivnost, ki je zastirala njegovo smrt, in še pomen skrivljene sveče, ki je tedaj bila spravljena v Črnem muzeju Scotland Yarda.

XX.

Iz prostorne sobe so spravili večino pohištva, da bi mogli vanjo vsi povabljenci, ki so prišli z vseh koncev sveta, da bi poslušali zgodbo o skrivljeni sveči in bi kontrolirali svoje mnenje s teorijo Johna Lexmana.

Sedeli so in se živahno pogovarjali o raznih ljudeh in zločinih, o tveganih namerah, ki so se ponesrečile, in o nenavadnih slučajih, ki so ostali nepojasnjeni.

Ti pogovori so prihajali tudi do Belinde Mary, ki je stala za kretonasto zaveso pri vratih v svojo delovno sobo.

»... Ali se spominjate, sir George, na primer z Bolhookom? Zgrabil sem ga v Odesi ...«

»... zanimivo, da nisem našel pri mrtvecu nič denarja, pač pa prav majhen zlat amulet, po čemer sem sklepal, da je morala biti dekle s plišastim klobukom, ki je ...«

»... Pinot je zbežal, ko mi je pognal tri krogle v život, a sem se le zavlekel do okna, streljal za njim in ga zadel; to je bil res mojstrski strel ...«

Ko je vstopila, so vsi vstali, da bi jo pozdravili, in T. Ks. jo je predstavil. Prav tedaj so javili, da prihaja John Lexman.

Videti je bil utrujen, a je veselo odzdravil komisarju. Poznal je vse navzočne, kakor so poznali oni njega. Ko je odložil na mizico, pripravljeno zanj, nekaj listkov z beležkami, je vse pozdravil, nato pa se vrnil k mizi in kar začel brez kakega posebnega uvoda.

XXI.

Predavanje Johna Lexmana.

»Kakor veste, pišem povesti, katerih uspeh je v zamisli in razpletu kriminalnih skrivnosti. Naš načelnik policije je bil preprijazen, ko je rekel, da so moje zgodbe več, ko samo navadno hlastanje za senzacijami, ker sem v svojih povestih skušal podati sicer zamotane, a vendar možne situacije, ki sem jih tako izpeljal, da je bila rešitev sprejemljiva ne samo za navadnega bralca, temveč tudi za policijskega strokovnjaka.

Čeprav svojih prvih del nisem nikdar resno vzel in sem res iskal samo napete situacije in dogodke, vidim zdaj, ko mislim na vsa ta dela, v njih vendar prizadevanje, ki se mi je zdelo tedaj brez pravega smisla, a je bilo le smotrno.

Oprostite mi to samohvalo, a je bila ta pojasnitev potrebna. Vi, ki ste v službi policije in imate veliko izkušnje in znanja, boste pač razumeli, da bom zdaj mogel podati misli morilčeve, kakor sem se mogel vživeti v izmišljene kriminalne osebe, katere sem opisoval. Če bi pa že ne mogel podati tega, bom pa prikazal duševni nastroj morilca Remingtona Kara.

Večina izmed vas že pozna vse podrobnosti, ki se tičejo tega človeka. Veste, kakšen tip je bil, slišali ste o njegovi grozni krvoločni navi, znano vam je, da je bil grd madež na tem božjem svetu, da je bil podlež, ki je iskal samo naslado, ono čudno slast po krvi in trpljenju, kakršna je zelo redka v kriminalnih primerih.«

John Lexman je nato opisal umor Vassalarov.

»Zdaj ne vem več, kako se je to zgodilo,« je nadaljeval. »Za sveti večer sem dobil med drugimi darovi tudi revolver, ki mi ga je poslal neki neznan občudovalec. Ta neznani občudovalec je bil Kara, ki je zamislil oni umor že tri mesece prej. On mi je poslal browning, ker je dobro vedel, da nisem imel nikdar opravka s takim orožjem in da bom zato z njim zelo previden. Lahko bi bil spravil revolver v kako odročno omaro in ves njegov načrt, ki ga je tako skrbno izdelal, bi se mu bil ponesrečil.

Toda Kara je bil smotrn pri vsem svojem delu. Tri tedne potem, ko sem dobil orožje, so poskusili sredi noči s hrupnim vlomom v mojo hišo. Bedasto se mi je zdelo in naivno, da dela tat tak hrup in da je takoj po poizkusu zbežal, ne da bi napravil kaj škode, razen da je ubil steklo v oknu naše jedilnice. Seveda sem tedaj mislil, da bi se utegnil poizkus ponoviti, ker je moja hiša na skrajnem koncu vasi, in zato je bilo naravno, da sem vzel revolver iz nekega zaboja in ga imel pri rokah. Da bi videl, ali je vse v redu po njegovi zamisli, me je naslednji dan Kara obiskal in je poslušal vso zgodbo o nameravanem vlomu.

O revolverju nisem nič govoril, a zdaj se spominjam, čeprav na to takrat nisem mislil, da sem mu povedal, da imam orožje pri rokah. Čez štirinajst dni so spet poizkusili z vlomom. Poizkusili pravim, ker ne verjamem, da so resno mislili. Z nasiljem so samo nameravali doseči, da bi imel revolver na pripravnem mestu.

Za Ljudsko tiskarno v Ljubljani: Jože Kramarič Izdajatelj: Inž. Jože Sodja Urednik: Viktor Cenčič